

Acest manual școlar este proprietatea Ministerului Educației.

Ministerul Educației

Acest manual școlar este realizat în conformitate cu Programa școlară aprobată prin OM Nr. 5003 / 02.12.2014.

116.111 - numărul de telefon de asistență pentru copii

MUZICĂ ȘI MIȘCARE

clasa a III-a

Gheorghe Roșet

 Booklet

Manualul școlar a fost aprobat de Ministerul Educației prin Ordinul de Ministru nr. 4200 / 07.07.2021.

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital, și este transmisibil timp de patru ani școlari, începând din anul școlar ____.

Inspectoratul Școlar _____

Școala/Colegiul/Liceul _____

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*	
				la primire	la predare
1.					
2.					
3.					
4.					

* Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.

• Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.

• Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ROȘEȚ, GHEORGHE

Muzică și mișcare : clasa a III-a / Gheorghe Roșeț, - București : Booklet, 2021

ISBN 978-606-590-927-4

37

78

Referenți științifici:

Conf. univ. dr. Aurică Mustăța

Prof. gradul I - Mirela Ilie – Școala Gimnazială „Mihai Eminescu”, București

Redactor:

Oana Chiriță

Design interior și copertă:

Andreea Chele

Ilustrații:

Raluca Guraliuc

Tehnoredactare:

Andreea Chele, Roxana Epure

Audio/ Video:

Quartz Film Studio

Digital:

MyKoolio

Credite foto:

Adobe Stock, Shutterstock

Voci/ interpretare:

Ramona Hilohe, Luisa Neagu

Editura Booklet

Pentru comenzi:

tel: 021 430.3095

e-mail: comenzi@booklet.ro

Comenzi online:

www.booklet.ro

© Editura Booklet

Toate drepturile asupra lucrării aparțin editurii.

CUPRINS

UNITATEA 1 - NE AMINTIM DIN CLASA A II-A **7**

UNITATEA 2 - CÂNTARE VOCALĂ **15**

- 1 Semnal de debut, sincronizare (cor, solist, dirijor) 16
- 2 Emisia naturală a sunetelor și respirația 19
- 3 Dicția 20
- 4 Tonul 24

Recapitulare. Evaluare 27

UNITATEA 3 - CÂNTARE INSTRUMENTALĂ **29**

- 1 Instrumente muzicale 30
- 2 Percuție corporală 32
- 3 Utilizarea de jucării muzicale 35
- 4 Cântarea cu acompaniament 37
- 5 Colinde 38

Recapitulare. Evaluare 40

UNITATEA 4 - ELEMENTE DE LIMBAJ MUZICAL I **41**

- 1 Melodia. Portativul. Cheia Sol 42
- 2 Legătura text-melodie 44
- 3 Ritmul 46
- 4 Sunete și note muzicale 48

Recapitulare 59

Evaluare 60

UNITATEA 5 - ELEMENTE DE LIMBAJ MUZICAL II **61**

- 1 Dinamica (nuanțe) 62
- 2 Timbru 65

Recapitulare 67

Evaluare 68

UNITATEA 6 - GENURI MUZICALE, FOLCLORUL COPILOR MIȘCARE PE MUZICĂ. DANSURI POPULARE **69**

- 1 Genuri muzicale. Folclorul copiilor 70
- 2 Mișcare pe muzică. Dansuri populare 73

Recapitulare 75

Evaluare 76

Recapitulare finală 77

Evaluare finală 78

1. RECEPTAREA UNOR CÂNTECE PENTRU COPII ȘI A UNOR ELEMENTE SIMPLE DE LIMBAJ MUZICAL

- 1.1. Receptarea unor cântece din folclorul copiilor, colinde, a unor lucrări accesibile din patrimoniul cultural, cu sesizarea unor diferențe
- 1.2. Sesizarea diferențelor de înălțime și durată între sunete, în audiția unor fragmente muzicale
- 1.3. Corelarea înălțimilor de note cu notația muzicală

2. INTERPRETAREA DE CÂNTECE PENTRU COPII, CU MIJLOACE SPECIFICE VÂRSTEI

- 2.1. Cântarea individuală, în mici grupuri, în colectiv, cu asocierea unor elemente de mișcare și a acompaniamentului instrumental
- 2.2. Utilizarea notației înălțimilor sunetelor în însușirea unor cântece

3. EXPRIMAREA UNOR IDEI, SENTIMENTE ȘI EXPERIENȚE PRIN INTERMEDIUL MUZICII ȘI MIȘCĂRII, INDIVIDUAL SAU ÎN GRUP

- 3.1. Manifestarea unor reacții, emoții, sentimente sugerate de fragmente muzicale
- 3.2. Exprimarea prin mișcări corporale a unor lucrări/fragmente muzicale

CE ESTE MANUALUL DIGITAL?

Manualul digital reproduce întregul conținut din versiunea tipărită, oferind elevilor posibilitatea de a interacționa cu diverse elemente de conținut. Astfel, aceștia vor putea viziona animații sau filme, rezolva exerciții interactive și naviga prin manual.

SIMBOLURILE FOLOSITE ÎN MANUALUL DIGITAL:

1. AMII ANIMAT:

- videoclipuri cu informații și activități suplimentare;
- înregistrări audio.

2. AMII STATIC:

- imagini;
- informații și activități suplimentare.

3. AMII INTERACTIV:

- exerciții de alegere multiplă, de tip adevărat sau fals, de asociere, de completare.

CUM SE FOLOSEȘTE MANUALUL DIGITAL?

1. MENIUL SUPERIOR

- **Mărire/micșorare** – se mărește sau se micșorează fereastra, pentru o vizualizare adecvată a elementelor de interes.
- **Căutare** – pot fi efectuate căutări în manualul digital după cuvinte-cheie.
- **Cuprins** – deschide cuprinsul manualului digital.
- **Înapoi la prima pagină** – se revine la prima pagină a manualului digital.
- **Pagina anterioară** – se accesează pagina anterioară paginii curente.
- **Pagina următoare** – se accesează pagina următoare paginii curente.
- **Salt la ultima pagină** – se accesează ultima pagină a manualului digital.
- **Adnotări** – deschide o galerie de instrumente, cu funcții diferite, ce permit operații în timp real: sublinieri, adnotări, încercuiri, demarcări, mascări, evidențieri etc.
- **Indicații** – se accesează ecranul cu indicații.

2. AJUTOR ÎN UTILIZAREA AMII INTERACTIV:

Deschide interacțiunea dând click cu mouse-ul pe exercițiu. Pentru exercițiile de completare, utilizează mouse-ul pentru a poziționa cursorul pe spațiul în care dorești să completezi. Pentru exercițiile de alegere, urmărește cerința, apoi utilizează mouse-ul pentru alegerea variantei de răspuns, prin apăsare pe varianta pe care o consideri corectă. Apasă butonul **Verifică** pentru a vedea dacă ai ales corect. Pentru ambele tipuri de exerciții, apare pentru răspunsul corect și pentru răspunsul greșit. Pentru a relua rezolvarea exercițiului, apasă butonul **Reia/Reîncearcă**. Poți vedea răspunsurile corecte și apăsând butonul **Arată/Afișează soluția**.

3. AJUTOR ÎN UTILIZAREA AMII ANIMAT:

Apasă pe butonul / pentru a deschide aplicația. Butonul **play** este localizat pe bara de jos a ferestrei, alături de **Volum** și opțiunea de afișare completă pe ecran. Pentru a opri temporar aplicația, apasă butonul de **pauză**, de pe bara de jos a ferestrei. Pentru a ieși din aplicație, apasă pe butonul din colțul din dreapta sus al ferestrei.

4. AJUTOR ÎN UTILIZAREA AMII STATIC:

Apasă pe butonul Imaginea se va deschide mărită. Apasă pe butonul din colțul din dreapta sus, pentru a închide aplicația.

ȘTIATI CĂ...

- Unele plante pot crește mai bine și mai repede atunci când li se cântă; vioara, în special, are efecte benefice asupra plantelor, în vreme ce muzica rock afectează negativ creșterea acestora?
- În timpul unei furtuni cu tunete și fulgere, vezi mai întâi lumina produsă de fulger și după aceea auzi tunetul? (Viteza luminii este mai mare decât cea a sunetului).
- În ocean, balenele „cântă” – comunică unele cu altele?
- Muștele sunt surde?

Enumeră corpuri ce produc sunete neplăcute urechii.
Cum se numesc aceste sunete? Dă și alte exemple!

NE AMINTIM

1. Ce sunete emit obiectele din imaginile de mai jos?

2. Rostește, într-o singură respirație, cât numeri în gând până la 10, sunetul produs de:

- a. tren - Uuuuuuuuuuuuuu!
b. furtună - Văjjjjjjjjjjjjjjjjjjjj!

3. Imitați sunetele produse de obiectele din imagini.

4. Ce sunt sunetele muzicale vocale?

5. Intonează cu „tra, la la...” o porțiune dintr-un cântec învățat în clasa a II-a.

Cum face o pisică atunci când îi este foame?
Dar un câine, când este nervos?
Cum se numesc zgomotele pe care le produc?

Cățelul și pisica

Versuri: M. Furtună

Muzica: J. Nicorescu

Foa - ie ver - de păt - lă - gi - că un că - țel și
o pi - si - că Se ju - cau vo - ioși la soa - re, soa - re,
soa - re În - tr-o cur - te ma - re, ma - re, ui - te, ui - te, ui - te-a - șa.

Foaie verde de sulfină,

Vine la el o găină

Și se miră foarte tare, foarte tare,

De-a lor prietenie mare, uite, uite, uite-așa.

Foaie verde de gherghină,

Ce te miri așa, găină?

Uite nouă, vezi, ne place, da, ne place!

Veseli să trăim în pace: uite, uite, uite-așa!

NE AMINTIM

Tot ce auzim în jurul nostru poartă numele de **sunete**.

Sunetul este o senzație (vibrație) produsă asupra auzului și se transmite pe calea **undelor acustice**.

Sunetele din mediul înconjurător sunt produse de animale, anumite elemente ale naturii, oameni sau obiecte, unele realizate chiar de aceștia.

Sunetele plăcute auzului sunt produse de: păsărele, greierii, ape curgătoare, cutiuțe muzicale, vocea omului sau instrumente muzicale. Ele se numesc **sunete muzicale**.

Unele sunete pot fi neplăcute auzului nostru și sunt denumite **zgomote**.

ȘTIAȚI CĂ...

- Pădurile sunt bariere sonore?
- Unele sonore sunt răspândite prin diverse medii precum aer, apă sau sol și ajung la urechile noastre?
- În apă, viteza sunetului este de patru ori mai mare decât în aer?
- Reflectarea sunetului de către un corp se numește ecou?

NE AMINTIM ȘI AFLĂM MAI MULT

Din punct de vedere muzical sunetul are: **înălțime, durată, intensitate (tărie) și timbru.**

Înălțimea

- caracteristica sunetului muzical de a fi mai grav (jos) sau mai acut (înalt)

Durata

- caracteristica sunetului muzical de a fi mai lung sau mai scurt în timp

Intensitatea (tăria)

- caracteristica sunetului de a fi mai slab sau mai puternic

Timbrul sau culoarea

- caracteristica unui sunet muzical de a se deosebi de alte sunete de aceeași înălțime, durată și intensitate

Exemplu: două sau mai multe instrumente interpretează concomitent aceeași parte muzicală. Deși sunt aceleași note (sunete), noi putem deosebi diferența dintre un pian și o chitară, chiar dacă ele cântă în același timp.

Există mai multe elemente care influențează acustica unui spațiu, de la suprafața pereților și podelei, până la materialele din care este realizat mobilierul sau decorațiunile interioare folosite.

Graul animalelor (după auz)

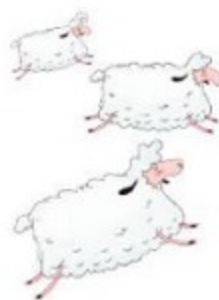
Muzica: Ioan Fazlă

Repejor
O voce

Cor

O voce

Mă - ța zi - ce miau, miau, miau, miau, miau, miau Brân - ză n-am gă -
sit să iau, miau, miau, miau La - tră căi - nii ham, ham, ham,
ham, ham, ham Car - ne aș mân - ca, dar n-am ham, ham, ham.

Vaca zice mu, mu, mu, mu, mu, mu...

Când își cheamă vițelu' mu, mu, mu...

Calul face iha-ha, iha-ha...

Prin livezi bună-i iarba, iha-ha...

Oaia zice be, he hea, be, he hea...

Tunsu-m-au de lâna me(a) me he, he(a)

Capra zice me he he(a), me he he(a)...

Ce frumoasă-i iada mea me he, he (a)!

Porcul face guic, guic, guic, guic, guic...

N-am mâncare niciun pic, guic, guic, guic...

Rața zice mac, mac, mac, mac, mac...

M-aș scălda, dar nu e lac, mac, mac, mac...

Gâsca zice ghi, ga ga, ghi, ga ga...

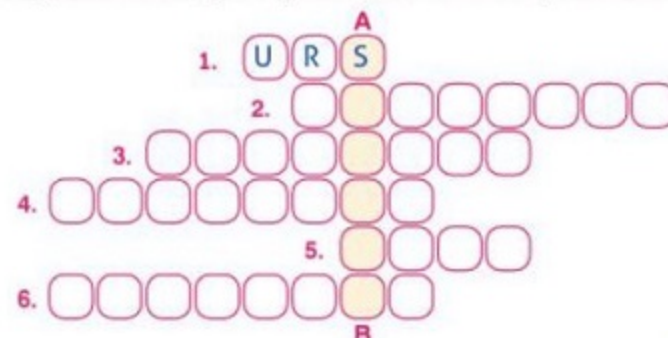
M-aș certa cu cineva, ghi, ga ga!

Puii zic piu, piu, piu, piu, piu, piu pii

Dați-ne pace, copii, piu, piu pii!

REBUS

Scrie în caiete cuvintele corespunzătoare imaginilor și descoperă cuvântul de pe verticala A-B. Urmează modelul.

Încearcă să cânti melodia de mai jos stând pe burtă. Ce observi?

Mișcăm degetelele

Ioan Fazlă

Miș - căm de - ge - țe - le - le, ba - tem, ba - tem pal - me - le
Și miș - căm pi - cioa - re - le, u - nu, doi, trei, pa - tru, stăm!

Înainte ne-aplecăm și pe vine ne lăsăm

Și ușor ne ridicăm unu, doi, trei, patru, stăm!

Hai la dreapta, uite-așa, și la stânga tot așa,

Înainte bucuros și-napoi la loc frumos.

NE AMINTIM

Pentru a cânta corect, trebuie să ținem cont de următoarele aspecte:

- poziția trunchiului: este necesar să ai spatele drept;
- poziția brațelor: pe genunchi, pe bancă (nu la cap - bărbie);
- rostirea tuturor sunetelor silabelor;
- respirația corespunzătoare.

EXERSĂM

1. Cu spatele drept și mâinile pe bancă, inspiră și expiră, măsurând timpul treptat. Numără în gând, până la 5, apoi până la 10.
2. În timpul unei expirații, spune următoarea propoziție: „Ce frumos cântăm noi astăzi!”.
3. După inspirație, intonează: aa, ee, ii, oo, uu, apoi: na, ne, ni, no, nu, apoi: ta, te, ti, to, tu.
4. Cum trebuie ținut spatele în timpul cântării?
Exemplu: Spatele trebuie să fie drept în timpul cântării.
5. Care este poziția brațelor în timpul cântării?

Ce nevoie simțim când ascultăm muzică sau cântăm?

O vioară mică

(după auz)

din folclorul copiilor

O vi - oa - ră mi - că de-aș a - vea, o vi - oa - ră mi - că mi - ar plă - cea,
Toa - tă zi - ua aș cân - ta Mul - te cân - te - ce cu ea:
Di - li di - li, dum, dum, dum, dum, dum. Di - li di - li, dum, dum,
dum, dum, dum. Toa - tă zi - ua aș cân - ta Mul - te
cân - te - ce cu ea.

NE AMINTIM

Sunetele produse de instrumentele muzicale se numesc **sunete muzicale**.

Dansul este una dintre primele manifestări artistice ale umanității. A fost dintotdeauna un mijloc de exprimare, de comunicare și un stil de viață.

EXERSĂM

1. Recită versurile cântecului „O vioară mică” și respiră doar după fiecare vers.
2. Cântați melodia și marcați cântarea cu pocnituri de degete (dili-dili...) și bătați din palme (dum, dum, ...).

JOCURI DE COOPERARE

Împărțiți-vă pe patru grupe. Prima grupă cântă *O vioară mică*. A doua echipă interpretează versul al doilea, a treia versul al treilea, a patra ultimul vers, apoi toată clasa ultima parte a cântecului, cu simularea mișcării cântatului la vioară.

CREEAZĂ!

Modelează o vioară și un arcuș la ora de Arte vizuale și abilități practice!

AUDIȚIE

Balada pentru vioară și orchestră, de Ciprian Porumbescu

ȘTIAȚI CĂ...

- Ciprian Porumbescu a scris poezii și articole pentru ziarele vremii?
- A redactat un manual pentru școlile de muzică?
- În publicațiile din timpul său era comparat cu Johann Strauss și Franz Liszt?

LECTURĂ FACULTATIVĂ

Ciprian Porumbescu (1853-1883)

Ciprian Porumbescu s-a născut la 14 octombrie 1853. A început studiul muzicii la Suceava și Cernăuți, apoi a continuat la Viena.

A fost unul dintre cei mai faimoși compozitori ai vremii sale. Printre cele mai importante lucrări se numără: „Balada pentru Vioară și Orchestră”, opereta „Crai Nou” – prima operetă românească, pe textul lui Vasile Alecsandri – pusă în scenă pentru prima dată în sala festivă a Gimnaziului Românesc din Brașov (astăzi Colegiul „Andrei Șaguna”), unde pentru scurtă vreme a fost profesor de muzică.

În anul 1871, la festivitățile cu ocazia aniversării a 400 de ani de la zidirea Mănăstirii Putna, alături de Mihai Eminescu, Ioan Slavici și alții, participă și Ciprian Porumbescu, uimind asistența cu minunatul său cântec de vioară.

A compus muzica pentru celebrul cântec patriotic „Pe-al nostru steag e scris unire”. Acest cântec a devenit, mai târziu, imnul Albaniei. De asemenea, a scris și melodia fostului imn al României, „Trei culori”.

Dintre alte lucrări muzicale ale sale, amintim: „Serenadă”, „La marile Prutului”, „Altarul Mănăstirii Putna”, „Inimă de român”, „Odă ostașilor români”.

